

Litteratur og Kritik.

Das Leben der Prinzessin Charlotte Amélie de la Trémoille, Gräfin von Aldenburg (1652—1732). Erzählt von ihr selbst, eingeleitet, übersetzt und erläutert von Reinhard Mosen. Mit Bildniss. Oldenburg und Leipzig (Schulzesche Buchhandlung) 1892. (XIV + 400 SS.)

Af Fødsel og Herkomst var Prinsessen af Trémouille¹⁾ fransk, og sin Barndom og første Ungdom tilbragte hun hovedsagentlig i Frankrig; men i Tyveaarsalderen kom hun til sin Slægtning og Navnes, den danske Dronnings Hof, som hun først forlod 1680, for som Grev Anton af Aldenburgs Brud at tage Ophold i Tyskland. Hvert af de tre Lande, som hun saaledes har været knyttet til, har i de senere Tider sat hende et litterært Mindesmærke. I Frankrig har Barthélemy udgivet et større Uddrag af hendes Memoirer²⁾, i Danmark har Brasch skildret den Episode i hendes Liv, der har knyttet hendes Navn til vort Fædrelands Historie³⁾, og nu møder Tyskeren Dr. Mosen med en næsten fuldstændig Udgave af Prinsessens Livserindringer, som ganske vist er en Oversættelse, men som har det Fortrin for den franske Udgave at være langt fyldigere

¹⁾ Navnet skrives baade Trémouille og Trémoille.

²⁾ Mémoires de Charlotte Amélie de la Trémoille, comtesse d'Altenbourg (1652—1719), publiés pour la première fois & d'après le manuscrit autographe conservé dans les archives de Thouars par Edouard de Barthélemy. Genève 1876. (190 SS.)

³⁾ Griffenfelds Kjærlighed til Charlotte Amélie la Trémouille, Prinsesse af Tarent. Af Chr. H. Brasch. Kjøbenhavn 1885. (159 SS.)

og at være udarbejdet paa Grundlag af det originale Manuskript, der ikke findes i Thouars men i Oldenburg. Det er imidlertid ikke blot Historikerne, der have fremdraget Prinsessens bevægede Livshistorie, ogsaa Digterne have beskæftiget sig med den. I Tyskland har Bechstein omtalt hende i sin Roman „der Dunkelgraf“, og paa den danske Skueplads opførtes 1855 Frøken Ida Nielsens „Prinsessen af Taranto“¹⁾. Trods alt dette hører Charlotte Amélie de la Trémouille ikke til Historiens store Skikkelser, lige saa lidt som hun er nogen romantisk Figur. Hun har ikke direkte knyttet sit Navn til nogen af de store Begivenheder, der danne Vendepunkter i Nationernes Liv, og hun var lige til sin Alderdom saa optaget af Kampe, at hun ikke fik Tid til at sværme. Heller ikke vil man i Memoirerne finde noget Bidrag til Samtidens galante Historie; de ere i Ordets egenligste Forstand skrevne in usum delphini. Naar de ikke destomindre frembyde Interesse ogsaa for danske Læsere, saa ligger det i, at Prinsessen under sit Ophold ved det danske Hof og under sin lange Enkestand kom i nær Berøring med Kongehuset og med en Mængde af Datidens bekendte Mænd og Kvinder, til hvis Karakteristik hun giver mangt et Bidrag. Selvfølgelig ere hendes Domme om Personer og Forhold, som de fleste andre Memoireforfatteres, noget ensidige, hun har jo ikke som upartisk Tilskuerinde, men som stærkt interesseret Part overværet de Begivenheder, hun skildrer, men skønt Fremstillingen er subjektiv, mærker man altid en Stræben efter Sandhed. Prinsessen lægger aldrig Skjul paa sine egne Fejl; hun er en energisk og kraftig Personlighed, en helstøbt Karakter, som det nok lønner sig at gøre Bekendtskab med.

Charlotte Amélie er født paa Slottet i Thouars den 3dje Januar 1652 (n. St.). Hendes Fader var Henri Charles de la Trémouille, Fyrste af Tarent. Moderen var Prinsesse Emilie af Hessen Kassel, Datter af Landgrev Wilhelm V og Faster til den senere Dronning Charlotte Amalie af Danmark.

¹⁾ Se P. Hansen: Den danske Skueplads III. Ved sin Fremkomst blev Stykket, der var indleveret anonymt, tillagt Athalie Schwartz.

Faderen havde kæmpet paa Frondens Side og maatte, samme Aar som Datteren kom til Verden, ty til Holland, i hvis Tjeneste han tidligere havde staaet. Han kom vel efter faa Aars Forløb tilbage, men Barnet forblev hos sin fortræffelige Farmoder, Marie de la Tour d'Auvergne, der indpodede hende den Kærlighed til den reformerte Lære, som hun bevarede gennem hele sit lange Liv¹⁾. Da Bedstemoderen 1665 døde, rejste den lille Prinsesse til Nederlandene, i hvis Tjeneste Faderen nogle Aar forinden atter var traadt, og her levede hun i 3 Aar med Forældrene, med hvem hun i 1668 fulgte tilbage til Frankrig. Den første Del af Memoirerne, der skildrer Barndomsaarene, er meget tiltalende og sikkert noget af det bedste, Prinsessen har skrevet; men da Pastor Brasch paa Grundlag heraf har givet en udførlig Fremstilling af dette Afsnit af hendes Liv, og da hun i denne Periode slet ikke kom i Berøring med Danmark, er der ikke Grund til her at dvæle længere derved.

Omkring ved 1670 afsvor Prinsessens Fader Protestantismen, og da han søgte at drage sine Børn med over til Katholicismen, blev Charlotte Amélies Stilling snart saa pinlig, at hun med Glæde fulgte sin kongelige Kusines Indbydelse til at tage Ophold ved det danske Hof. I Aaret 1672 forlod hun da sit Fædreland og rejste med sin Moder til Danmark. Faderen havde gjort stærk Modstand mod Datterens Beslutning, men var bleven tvungen til at give efter. Sidst i November kom de to fornemme Damer til Sjælland; de afhentedes i Roskilde af en Gehejmeraad og kørte i kongelige Ekvipager og under Stykkernes Løsning ind i Hovedstaden. Her var der gjort store Anstalter til deres Modtagelse: Byfoged Christian Viborg havde efter kongelig Ordre leveret til Oldfruen paa Slottet 5 gode Senge, som han i Anledning af „Prin-

¹⁾ Naar Prinsessen stadig kalder den reformerte Lære „la religion“, er det ikke, som Udgiveren synes at mene, en Særegenhed ved hendes Stil; brugt absolut har Ordet i den franske Litteratur netop denne Betydning. (Jvf. Littré: Dictionnaire d. l. langue française.)

sesse Tharantas* Ankomst havde laant „paa de Steder i Staden, som vare frie for Sygdom¹⁾*.

Om de første Aar af sit Ophold ved det danske Hof fortæller Prinsessen ikke ret meget. Barthélemy har kun medtaget den Del af Optegnelserne, der vedrører hendes Forhold til Greven af Aldenburg, Brasch har heller ikke kendt mere af dem, Mosen derimod gengiver dem i deres Helhed. Fremstillingen faar ganske vist først Liv og Fylde fra 1679, men ogsaa fra de foregaaende Aar har Prinsessen et og andet at berette. Hun meddeler saaledes, at hendes Moder havde en væsentlig Andel i, at de kongelige Børn døbttes uden Exorcisme, og hun holder Læseren à jour med de vigtigste Begivenheder i Kongefamilien. I korte Træk fortæller hun om den skaanske Fejde, og af og til optræder hun som Øjenvidne; 1675 fulgte hun Dronningen til Wismar, og i de følgende Aar var hun gentagne Gange i Skaane. Enkelte Hofhistorier meddeles; saaledes omtaler hun Agnete Buddes bekendte Forsøg paa at forgive Birgitte Skeel. Til Kongens og Dronningens Karakteristik giver hun flere gode Bidrag, og af Prinsesse Ulrikke Eleonore, Sverigs senere Dronning, giver hun en meget sympatetisk Skildring. Derimod vil man i Memoirerne forgæves lede efter Oplysninger om Prinsessens Forhold til Griffenfeld eller til Prins Jørgen, men de ere jo ogsaa skrevne „en forme d'instruction à son digne fils“. At Griffenfeld har attraaet hendes Haand, er der jo ingen Tvivl om, men at Prins Jørgen har omgaaedes med den Tanke at gøre hende til Prinsesse af Danmark, turde være mere tvivlsomt. I hvert Fald har Mme de Sévigné, der i sine Breve har hentydet dertil, ikke Autoritet nok til at være eneste Kilde²⁾.

I Optegnelserne fra 1678 omtales Greven af Aldenburg³⁾ for første Gang, og det kun ganske flygtigt, men i det følgende Aar spiller han en saa meget desto større Rolle; thi midt i

1) Sjæll. Tegn. 1672 Nr. 711. R. Ark.

2) Udgiveren, der har benyttet Braschs ovennævnte Værk, giver i et Bilag en Række Uddrag af de af Mme de Sévigné's Breve, som angaa Prinsessen.

3) Se Dansk biografisk Lexikon, I.

Juni, kort før han som Danmarks Repræsentant ved Fredsforhandlingerne rejste til Lund, erklærede han Prinsessen sin Kærlighed. Frieriet er ganske morsomt fortalt; den midaldrende Bejler, der allerede var Bedstefader, bruger mange Omsvøb og ender med i forblommede Udtryk at love sin Tilbedte Opfyldelsen af hendes Yndlingsønske: at blive Enke og komme til at bo i Holland. Senere kommer Prinsessen ofte tilbage til dette Ønske, som hun engang i Kaadhed havde ytret; det gik kun altfor snart i Opfyldelse. Hun gav sin hovedrige Frier Haab, og medens han drog til Sverig, fulgte hun med de kongelige Herskaber til Hertugdømmerne. Hoffets Ophold ved Hæren, Fremrykningen mod Hamburg, Modtagelsen af det russiske Gesandtskab og Kongefamiliens daglige Liv skildres ret udførligt. Det synes undertiden at være gaaet noget vildt til, navnlig i Pløn, hvor Kongen og alle de fyrstelige Herrer vare berusede ved alle Maaltider. „De skrækkelige Excesser man dér begik, voldte Hs. Majestæt saa megen Fortrydelse, at han besluttede fremtidig at faste om Søndagen.“ Han havde nemlig fejret Hviledagen med en Middags- og en Aftenrus, hvilket havde været Dronningen, Hertuginde af Pløn og Prinsessen, som eneste Damer mellem en halv Snes stærkt omtaagede Herrer, „en slem Fest“.

I Begyndelsen af Oktober kom Greven af Aldenburg tilbage fra Sverig, og nu begyndte hans Ægteskabsplan at blive almindeligere bekendt, hidtil havde kun Overjægermester Vincents Hahn været inde i Hemmeligheden. Denne kongelige Yndling, hvis Ry ellers ikke er det bedste, faar af Prinsessen et smukt Eftermæle. Hun kalder ham den redeligste Ven, hun har haft, og beklager hans Død som en stor Ulykke, der bedrøvede de fleste, om den end vakte Glæde i visse Kredse. Det varede et halvt Aars Tid, inden Ægteskabet kom i Stand. Dronningen stillede sig i Begyndelsen uvilligt til Partiet, og det var kun efter lang Modstræben, at Prinsessens højfornemme Familie gav sit Minde; thi hvor rig og ansét Greven end var, saa var han dog, som den sidste Greve af Oldenburgs naturlige Søn, kun en Bastard, der ingenlunde var jævnbyrdig med en Prinsesse, hvis Slægt næsten stod lige med

suveræne Fyrstehuse. Derimod optraadte Grevens berømte Svigersøn¹⁾ Ulrik Frederik Gyldenløve, som her for første Gang nævnes, meget loyalt og gjorde ingen Indvendinger mod at faa en ny Svigermoder. Langt om længe besejredes dog alle Vanskeligheder, og den 29de Maj 1680 fandt Vielsen Sted i Kongens Forgemak; Majestæterne vare tilstede, Dronningen havde selv bundet Kransen og sat den paa Brudens Hoved. Kort efter Brylluppet rejste det nygifte Par til Grevens oldenburgske Godser, hvor det allerede i Juni modtog Besøg af den danske Konge og Dronning samt andre fyrstelige Personer, hvis talrige Følger det var meget vanskeligt at huse. I September foretoges en Rejse til Holland, hvor de ogsaa havde Besiddelser, men da de i Oktober vendte tilbage, var Greven dødssyg, og den 27de s. M. udaandede han paa sit Slot Varel. Prinsessen taler stadig i varme Udtryk om sin Husbond og giver en meget tiltalende Skildring af deres ægteskabelige Lykke. Næppe var Greven død, før hendes Trængselstid begyndte. Svigersønnerne Gyldenløve og Freytag gjorde strax Skridt til at sætte sig i Besiddelse af Arven; efter Prinsessens Fremstilling plyndrede de Boet, og, hvad der var det værste, midt i April belagde Kongen Godserne med Sekvester. Snart efter Grevens Død viste det sig imidlertid, at hans Enke var frugtommelig, og den 26de Maj 1681²⁾ fødte hun den Søn, for hvis Rettigheder hun i en lang Aarrække med virkelig Dygtighed og aldrig svigtende Energi kæmpede en Kamp, der omsider førte til Sejr paa de fleste Punkter.

¹⁾ Greven af Aldenburg havde i sit Ægteskab med Augusta af Wittgenstein 5 Døtre: Antoinette Augusta (1660—1701) g. m. Gyldenløve, Sofie Elisabeth (1661—1730) g. m. Franz Heinrich, Greve af Freytag, Dorothea Justine (1663—1735) g. m. Anton Wulf, Rigsfriherre af Haxthausen, Louise Charlotte (1661—1732) g. m. ¹⁾ Oberst Christopher Bjelke, ²⁾ Generaløjtnant Gerhardt v. d. Nath, Wilhelmine Juliane (1665—1745) g. m. Georg Ernst, Greve af Wedel Jarlsberg.

²⁾ Saa vel i Mosens som i Barthélemys Udgave nævnes den 26de Maj som den unge Grev Antons Fødselsdag. I Dansk biogr. Lexikon B. I, finder man den 26de eller 27de Juni anført som Datoen for hans Fødsel.

Det vilde føre for vidt her at gaa ind paa Prinsessens meget ensidige Skildring af den vidtløftige Arvesag, der yderligere forvikledes, ved at den danske Konge som Landsherre gjorde Krav gældende. Greven af Oldenburg havde nemlig i sine testamentariske Dispositioner til Fordel for sin naturlige Søn ikke kunnet eller villet gøre noget skarpt Skæl mellem Domæner og Allodialgodser. Prinsessen foretog flere besværlige Rejser til Danmark, men hendes Sag fik ingen Fremgang, skønt Dronningen var gunstig stemt for hende. I Oldenburg blev hun fortrædiget paa saa mange Maader, at hun i 1684 hemmelig med sin Søn rejste til sit Slot Doorwerth i Geldern, der blev hendes fremtidige Hjem; men dette Skridt tog hendes Medformyndere, de to Svigersønner, hende ilde op og anklagede hende for Kejseren¹⁾, der truede med at fratage hende Formynderskabet. Da fattede Prinsessen en dristig Beslutning; ledsaget af sin trofaste Veninde, Steddatteren Dorothea, der senere blev Dronningens elskede „Dörtgen“, drog hun i Vinteren 1685 til Wien og talte selv sin Sag for Leopold I. Lykken stod den Kække bi; hun fik Formyndersagen ordnet, idet Hertug Friederich af Sachsen Gotha beskikkedes som fjerde Formynder, saa at hun ikke mere stod ene overfor Gyldenløve og Freytag, hvis Stilling yderligere svækkedes, da Kejseren forbød sidstnævntes Broder Haro Burchard v. Gödens, østerrigsk Gesandt i den nedersachsiske Kreds, at blande sig i Sagen. Dette Afsnit af Memoirerne, der ganske er forbigaaet i den franske Udgave, er meget livligt fortalt; i Wien kom Prinsessen i Forbindelse med Kejsersinden og mange andre fremragende Personer, og hun forstaar at bruge sine Øjne og at skildre det set. Fra nu af blive imidlertid Optegnelserne mere kortfattede, idet hun kun skildrer de vigtigste Begivenheder, der alle dreje sig om Sønnen, hans Opdragelse og hans Arv. En stor Del af Aaret 1690 er hun i Danmark som Gylden-

¹⁾ En Genpart af Klageskriftet findes paa det St. kgl. Bibl. i Ny kgl. Saml. 1320. Fol. Dette interessante Aktstykke giver en udførlig Fremstilling af Arvesagen, der selvfølgelig er lige saa ensidig som Prinsessens, men som maa kendes, hvis man vil gaa til Bunds i Sagen.

løves Gæst, men hverken den Gang eller senere, saa længe Kongen og Medformynderne levede, opnaaedes noget Forlig. Først 1708 blev der truffet et for den unge Grev Anton fordelagtigt Arrangement, og 1731 ordnedes Arvesagen endeligt. Saa var Prinsessens Livsgerning til Ende, og den 21de Januar 1732 lukkede hun sine trætte Øjne. Optegnelserne vare sluttede en halv Snes Aar tidligere; de sidste af dem ere allerede noget gammelkoneagtige. Tjenestepigesorger og Husmoderbekymringer danne Hovedindholdet.

Udgiveren af Memoirerne, storhertugelig oldenburgsk Overbibliotekar Dr. R. Mosen, er aabenbart gaaet til Arbejdet med megen Kærlighed til og Interesse for Opgaven. Som ovenfor berørt, er Udgaven ikke en Oversættelse af det Manuskript, som Barthélemy har benyttet. Ved Læsningen af dennes Bearbejdelse fik Dr. Mosen stærk Tvivl om Manuskriptets Ægthed, og ved et Sammenstød af heldige Omstændigheder lykkedes det ham at komme paa Spor efter det oprindelige Haandskrift. I Ludvig Bechsteins Roman „Der Dunkelgraf“ omtales nemlig Prinsessen af Trémouilles Memoirer paa en saadan Maade, at man uvilkaarligt maatte antage, at Forfatteren havde haft et virkeligt Haandskrift for sig. Han var nu imidlertid død, men ved en Henvendelse til hans Søn, Dr. Reinhold Bechstein, Professor i Rostock, erfarede Dr. Mosen, at Memoirerne virkelig eksisterede og vare i Professorens Eje. Manuskriptet er nu indlemmet i det storhertugelige Bibliotek i Oldenburg.

Memoirerne ere paabegyndte i Begyndelsen af Firserne, uden Tvivl paa Grundlag af ældre Optegnelser; derpaa tyder den store Nøjagtighed, hvormed Datoer og Aarstal gennemgaaende ere angivne. Det synes som om Prinsessen, hvis Helbred stedse var vaklende, har ventet tidligt at blive bortkaldt fra sin inden Fødslen faderløse Søn, og at hun i saa Fald har ønsket, at han skulde kende baade hende og deres fælles Fjender; men efter som Aarene gik, har hun vundet Arbejdet saa kært, at hun har fortsat det i henved 40 Aar. De sidste Optegnelser ere fra 1719. Kun en mindre Del af Manuskriptet stammer fra Prinsessens egen Haand; det meste

er nedskrevet efter Diktat med flere forskellige Haandskrifter; men hele Bogen er paa et temmelig sent Tidspunkt gennemgaaet af Forfatterinden og forsynet med hendes egenhændige Tilføjelser og Rettelser. Alle disse Marginalia ere imidlertid uden videre indførte i Texten i det Manuskript, der findes i Thouars, og som af Barthélemy betegnes som „le manuscrit autographe“; derved fremkommer mange besynderlige Anakronismer; saaledes nævnes Frederik IV under 1678 som Danmarks nuværende Konge, medens Friederich Wilhelm I af Preussen under 1688 betegnes paa lignende Maade, hvad der tager sig ret underligt ud i en Dagbog eller rettere Aarvog. Dr. Mosen har haft Lejlighed til at sammenholde begge Haandskrifterne, og det er lykkedes ham bestemt at paavise, at Familien Trémouilles Manuskript er en Afskrift, og det tilmed en temmelig kritikløs Kopi, af det af ham benyttede. Man kan ikke nægte, at den oldenburgske Overbibliotekar har aflagt en smuk Prøve paa Skarpsindighed og Udholdenhed.

Udgiveren har ikke ladet sig nøje med at levere en omhyggelig Oversættelse af Autobiografien, der dog naturligvis tager sig bedst ud i Originalsproget; han har forsynet den med overmaade mange „Erläuterungen“. Hvert Afsnit begynder med en orienterende Indledning, og Noternes Antal er legio. Medens disse gennemgaaende ere meget grundige, naar Talen er om franske eller tyske Forhold, til hvis Belysning han har fremdraget et stort trykt og utrykt Materiale, saa glipper desværre Grundigheden, naar det gælder om at give Oplysninger om danske Forhold. De personalhistoriske Noter ere hentede fra plumrede og forældede Kilder, Dansk biografisk Lexikon synes derimod slet ikke at være benyttet, og de Karakteristikker, der i Indledningerne gives af forskellige Personer, vare maaske godt Latin for et halvt Aarhundrede siden, men nu ser man adskilligt anderledes paa dem. Det eneste nyere danske Værk, der er benyttet, er Braschs tit nævnte Bog. Navne paa Personer og Lokalteter ere i Reglen skrevne med Prinsessens Stavemaade, skønt hun naturligvis ofte har rettet sig efter sin egen franske Udtale. Derved ere adskillige Ting blevne uforstaaelige for Udgiveren selv og for Læserne. Saaledes figu-

rerer Oversekretær Thomas Balthasar Jessen under Navnet „Gessen“, hvad der er saa meget mærkeligere, som Dr. Mosen har opdaget, at Gensch skjuler sig under Pseudonymet „Jensen“. S. 158 hedder det f. Ex. übernachteten in Cassen (?) bei dem Kommandanten, dem Gemahl der Tochter des Herrn Monck „Kenckenmeister“ und Oberst der Artillerie Am Dienstag übernachteten wir in Egeschair, einem Hause des Herrn Krage. Det vilde næppe have været synderlig vanskeligt at faa Oplysning om, at det første Nattekvarter var Korsør, hvis Kommandant Wulff Heinrich Kalnein var gift med Oberst og Køkkenmester¹⁾ Laurids Munks Datter Dorothea, medens det næste var Niels Krabbes Gaard Egeskov paa Fyn. Det vil blive for vidtløftigt at opregne alle Urigtigheder, men et Par Stykker skal dog endnu tages med. Dr. Joh. Lassenius blev aldrig „Hofprediger“, han var 2den Præst ved Petri Kirke; Peter Brandt var ikke Overrentemester 1683, saa lidt som Christopher Bjelke 1684 var Generalmajor, Vincents Hahn var født 1632, ikke 1652 o. s. v. Anmelderen har ikke kunnet opspore, hvad det er for et „Krigsdepartement“²⁾, hvori Gustav Wilhelm Wedel 1679 præsiderede, ligesom han heller ikke kan tænke sig en „Landdag“ afholdt i Danmark 1685. Værst er det imidlertid gaaet ud over Ulrik Frederik Gyldenløve. At Udgiveren erklærer, at hans Moder er ubekendt, faar være, da han gør det godt i et „Nachtrag“, men han giver ham den løjerligste Karriere og de besynderligste Familieforhold. Ved Faderens Tronbestigelse bliver han strax Greve af Laurvig og udnævnes derpaa til „Oberst Kämmerer, Obermünzmeister, General-Feldmarschal-Lieutenant, Gouverneur der Provinz und Stadt Bergen“³⁾, og det altsammen paa en Tid, da han knap nok var naturaliseret i sin egen Faders Kongerige. Hans første Hustru var „Cæcilie“ Grubbe, saa ægtede han Antoinette

1) Mon der ikke i den franske Original staar Keuckenmeister?

2) Saa vel her som andre Steder kan man mærke, at Ankers „Biografiske Data“ har været benyttet som Kilde.

3) Udgiveren forveksler af og til Ulrik Frederik med Christian Gyldenløve.

Augusta, efter hvis Død han trøstede sig i Sofie „v. Uhrens“ Arme. Det mærkeligste er imidlertid, at Udgiveren har opdaget, at „Hr. Wegener in Kopenhagen“ har givet Barthélemy andre Oplysninger om Gyldenløves ægteskabelige Forhold, men den afdøde Gehejmearkivars korrekte Angivelser betegnes som „nur theilweise richtig“¹⁾. Gyldenløves Karakter skildres som „gewissen- und herzlos“, han er kun „ausschweifend und liederlich“. At Norges berømte Statholder har været i Besiddelse af de to sidste Egenskaber, skal ingenlunde bestrides, men man kan ikke fremstille en historisk Figur blot ved at fremhæve dens Skyggesider. Ogsaa Griffenfeld faar en kort, men paa mange Punkter fejlagtig Biografi.

De her paapegede Fejltagelser burde ganske vist have været undgaaede, og det kan ikke nægtes, at de plette det ellers saa omhyggelig udførte Værk, men de ere paa den anden Side saa iøjnefaldende, at de ikke kunne skade danske Læsere, som sikkert ville have Fornøjelse af at gøre Bekendtskab med den eneste fuldstændige Udgave af Prinsessen af Trémouilles Memoirer. Det er lykkedes Udgiveren at opspore tre Portrætter af Prinsessen; en Gengivelse af et af dem pryder Bogen, der er ret net udstyret, skønt den i saa Henseende ikke kan maale sig med Barthélemys nydelige lille Udgave.

A. Tuxen.

¹⁾ De fejlagtige Angivelser om Gyldenløves Ægteskaber skulle første Gang være indførte i Hübners genealogiske Tabeller, jfr. Hofmans Dsk. Adelsmænd. III. 256. Note e.